

ASAS PEMBENTUKAN

Cetakan Pertama Disember 2004

Cetakan Kedua Januari 2007

Cetakan Ketiga Mac 2012

Hak cipta terpelihara. Tidak dibenarkan mengeluarkan mana-mana bahagian artikel, ilustrasi, dan isi kandungan buku ini dalam apa-apa juga bentuk dan dengan apa-apa cara juga sama ada secara elektronik, fotokopi, mekanik, rakaman, atau cara lain tanpa mendapat izin bertulis daripada Penerbit.

Perpustakaan Negara Malaysia

Data pengkatalogan-dalam-Penerbitan

Asas pembentukan sekolah lestari

ISBN 983-41388-0-6

1. School management and organisation--Malaysia. 2. Education--Malaysia--Management. I. Malaysia. Jabatan Alam Sekitar
371.2009595

Diterbitkan oleh:

Jabatan Alam Sekitar

Kementerian Sumber Asli dan Alam Sekitar
dengan kerjasama

Kementerian Pelajaran Malaysia

dan

Institut Alam Sekitar dan Pembangunan (LESTARI)
Universiti Kebangsaan Malaysia

Disunting oleh:

Dewan Bahasa dan Pustaka

Kuala Lumpur

Dicetak oleh:

Gempita Maju Sdn. Bhd.

No. 7-1, Jalan 3/1, Taman Seri Merdeka

68000 Ampang, Selangor

Tel : 03-4295 3010 / 03-4296 3010

Faks : 03-4297 3010

KANDUNGAN

Muka Surat

KATA ALU-ALUAN		
1.	LATAR BELAKANG	6
2.	HASRAT SEKOLAH LESTARI - ANUGERAH ALAM SEKITAR	7
3.	KONSEP SEKOLAH LESTARI - ANUGERAH ALAM SEKITAR	7
4.	DEFINISI SEKOLAH LESTARI - ANUGERAH ALAM SEKITAR	8
5.	OBJEKTIF SEKOLAH LESTARI - ANUGERAH ALAM SEKITAR	8
6.	KOMPONEN SEKOLAH LESTARI - ANUGERAH ALAM SEKITAR	11
	6.1 PENGURUSAN	12
	6.2 KURIKULUM	14
	6.3 KOKURIKULUM	14
	6.4 PENGHIJAUAN	14
7.	PELAKSANAAN SEKOLAH LESTARI - ANUGERAH ALAM SEKITAR	18
	7.1 SISTEM SOKONGAN SEKOLAH LESTARI - ANUGERAH ALAM SEKITAR	18
	7.2 PENDEKATAN PELAKSANAAN DI PERINGKAT SEKOLAH	18
8.	PENSIJILAN DAN PENGANUGERAHAN SEKOLAH LESTARI - ANUGERAH ALAM SEKITAR	18
9.	KELESTARIAN SEKOLAH LESTARI - ANUGERAH ALAM SEKITAR	21
10	JAWATANKUASA KERJA PENYEDIAAN BUKU ASAS PEMBENTUKAN SEKOLAH LESTARI - ANUGERAH ALAM SEKITAR	22
SENARAI RAJAH		
RAJAH 1	: SEKOLAH LESTARI DAN INTERAKSINYA DENGAN PELBAGAI PIHAK	9
RAJAH 2	: SEKOLAH LESTARI SEBAGAI PAYUNG PELBAGAI AKTIVITI ALAM SEKITAR	10
RAJAH 3	: CARTA ORGANISASI JAWATANKUASA PERINGKAT KEBANGSAAN SEKOLAH LESTARI - ANUGERAH ALAM SEKITAR	19
RAJAH 4	: CARTA ALIR PELAKSANAAN SEKOLAH LESTARI - ANUGERAH ALAM SEKITAR DI PERINGKAT SEKOLAH	20
SENARAI LAMPIRAN		
LAMPIRAN 1	: PRINSIP-PRINSIP PEMBANGUNAN MAMPAN	24
LAMPIRAN 2	: NILAI-NILAI MURNI ALAM SEKITAR	30
LAMPIRAN 3	: BAHAN PENERBITAN OLEH JABATAN ALAM SEKITAR	33
LAMPIRAN 4	: AKTIVITI KESEDARAN ALAM SEKITAR UNTUK PELAJAR SEKOLAH	38
LAMPIRAN 5	: TARIKH DAN ACARA SAMBUTAN ALAM SEKITAR	42
LAMPIRAN 6	: IKRAR ALAM SEKITAR	43
LAMPIRAN 7	: SENARAI ALAMAT JABATAN ALAM SEKITAR NEGERI	44

Kata Mu-Auan

**TIMBALAN PERDANA MENTERI
MERANGKAP MENTERI PELAJARAN**

Assalamualaikum Warahmatullahi Wabarakatuh dan Salam 1Malaysia.

Saya menyambut baik langkah Jabatan Alam Sekitar memperkenalkan Program Sekolah Lestari-Anugerah Alam Sekitar untuk mewujudkan sekolah yang membudayakan pemeliharaan dan pemuliharaan alam sekitar. Melalui pendekatan menyeluruh yang melibatkan perancangan dan penglibatan semua warga sekolah, pelaksanaan program Pendidikan Alam Sekitar yang sedia ada di sekolah dapat diintegrasikan dan diperkukuhkan.

Pendidikan Alam Sekitar dilihat penting dalam membantu generasi muda meningkatkan pengetahuan dan kesedaran tentang kepentingan menjaga alam sekitar. Pendidikan Alam Sekitar dapat dilaksanakan bukan hanya melalui proses pengajaran di bilik darjah tetapi juga melalui penglibatan pelajar secara aktif dalam kegiatan kokurikulum di sekolah. Ini penting dalam usaha melahirkan generasi pelapis negara yang dapat menerapkan nilai-nilai murni penjagaan alam sekitar dalam setiap polisi atau tindakan yang diambil.

Saya juga ingin menyeru semua sekolah di Malaysia dapat menyertai program ini dalam membentuk persekitaran sekolah yang menitikberatkan pemeliharaan alam sekitar terutamanya dalam aspek pengurusan, penghijauan, kurikulum dan kokurikulum. Besarlah harapan saya agar sekolah-sekolah di Malaysia dapat menjadi institusi yang dapat membentuk dan melahirkan masyarakat yang cintakan alam sekitar.

Sekian.

TAN SRI DATO' HAJI MUHYIDDIN HAJI MOHD YASSIN

Kata Mu-Auan

MENTERI SUMBER ASLI DAN ALAM SEKITAR MALAYSIA

Salam Sejahtera dan Salam 1 Malaysia.

Program Sekolah Lestari-Anugerah Alam Sekitar ini merupakan salah satu inisiatif Jabatan Alam Sekitar di bawah Kementerian Sumber Asli dan Alam Sekitar dalam memupuk nilai-nilai murni terhadap penjagaan alam sekitar di kalangan generasi muda terutamanya pelajar-pelajar sekolah. Program ini dirangka selaras dengan Dasar Alam Sekitar Negara yang salah satu daripada tujuh (7) Strategi Hijanya memberi fokus kepada kesedaran dan pendidikan alam sekitar kepada semua golongan masyarakat.

Pelaksanaan Program Sekolah Lestari-Anugerah Alam Sekitar ini akan memberi nilai tambah dalam usaha mewujudkan persekitaran sekolah yang kondusif dan ceria untuk proses pengajaran dan pembelajaran, di samping mewujudkan warga sekolah dan komuniti setempat yang mencintai alam sekitar. Sekolah juga memainkan peranan penting sebagai institusi kecemerlangan pendidikan alam sekitar dalam mendukung hasrat kerajaan untuk mewujudkan generasi pelapis yang lebih peka dan sayang akan alam sekitar.

Saya yakin penerbitan Buku Asas Pembentukan Sekolah Lestari-Anugerah Alam Sekitar Edisi Ketiga ini akan dapat membantu pihak sekolah dalam memahami konsep Sekolah Lestari dan merealisasikannya melalui ciri-ciri aktiviti mesra alam di persekitaran sekolah.

Semoga program kesedaran alam sekitar seperti ini dapat diteruskan di masa hadapan ke arah melahirkan generasi muda yang seimbang dari segi ilmu pengetahuan dan tanggungjawab terhadap alam sekitar.

Sekian.

DATU SRI DOUGLAS UGGAH EMBAS

ASAS PEMBENTUKAN SEKOLAH LESTARI

– ANUGERAH ALAM SEKITAR

1. LATAR BELAKANG

Sekolah Lestari - Anugerah Alam Sekitar adalah program yang dicetuskan semasa Simposium Pendidikan Alam Sekitar untuk Pengetua-Pengetua Sekolah Peringkat Kebangsaan pada 27-30 Ogos 2001 di Melaka, yang dianjurkan oleh Jabatan Alam Sekitar (JAS), Kementerian Sains, Teknologi dan Alam Sekitar (MOSTE) dengan kerjasama Maktab Perguruan Teknik, Kementerian Pendidikan Malaysia (KPM). Pihak JAS/MOSTE dan KPM telah merangka draf Garis Panduan ke Arah Pembentukan Sekolah Lestari dan draf ini telah dimurnikan dalam beberapa bengkel yang mengambil kira pandangan daripada pelbagai pihak iaitu agensi kerajaan, swasta dan badan bukan kerajaan.

Dokumen ini bertujuan membantu sekolah memperkukuhkan proses pelaksanaan pendidikan alam sekitar yang sedia ada. Melalui program ini, elemen pendidikan alam sekitar dapat diterapkan pada kalangan guru dan pelajar secara langsung dan komuniti setempat secara tidak langsung dengan mengintegrasikan pengetahuan, kemahiran dan nilai murni alam sekitar dalam kurikulum dan kokurikulum.

Sekolah Lestari - Anugerah Alam Sekitar bertujuan membentuk persekitaran sekolah yang menitikberatkan pemeliharaan dan pemuliharaan alam sekitar dalam aspek pengurusan, kurikulum, kokurikulum dan penghijauan. Penglibatan warga sekolah dalam aktiviti Sekolah Lestari - Anugerah Alam Sekitar memberi peluang kepada mereka untuk mengamal, menghayati dan membudayakan ciri-ciri mesra alam di persekitaran sekolah, rumah, komuniti setempat, masyarakat dan akhirnya di peringkat negara.

2. HASRAT SEKOLAH LESTARI – ANUGERAH ALAM SEKITAR

Sekolah Lestari - Anugerah Alam Sekitar adalah suatu usaha bagi melaksanakan **Dasar Alam Sekitar Negara**. Dasar Alam Sekitar Negara mempunyai lapan prinsip dan tujuh strategi hijau. Strategi Hijau pertama memfokuskan aspek pendidikan dan kesedaran yang memberi kefahaman tentang konsep kesejahteraan alam sekitar dan pembangunan lestari, selaras dengan prinsip-prinsip Pembangunan Mampan dalam Agenda 21 (Lampiran 1).

Pendidikan dan kesedaran terhadap pemeliharaan dan pemuliharaan alam sekitar memerlukan pengetahuan, kefahaman, perubahan sikap dan penyertaan masyarakat. Perkara ini perlu dipupuk seawal mungkin kerana ia akan menjadi faktor penentu ke arah amalan cara hidup yang mesra alam pada masa akan datang. Satu cara yang berkesan untuk memupuk kesedaran tentang alam sekitar adalah melalui institusi pendidikan terutamanya sekolah.

Dalam usaha pembentukan sekolah mesra alam yang layak bergelar Sekolah Lestari - Anugerah Alam Sekitar, tumpuan perlu diberi kepada empat komponen berikut:

- Pengurusan
- Kurikulum
- Kokurikulum
- Penghijauan

3. KONSEP SEKOLAH LESTARI – ANUGERAH ALAM SEKITAR

Sekolah Lestari - Anugerah Alam Sekitar berkonsepkan pendekatan menyeluruh yang melibatkan semua lapisan warga sekolah bersama keluarga, komuniti setempat, kerajaan, pihak swasta dan badan bukan

kerajaan (Rajah 1). Konsep ini juga menitikberatkan pendekatan bersepadu dalam pengurusan, kurikulum, kokurikulum dan penghijauan di sekolah. Sekolah Lestari adalah payung pelbagai aktiviti alam sekitar yang sedang dan akan dilaksanakan (Rajah 2). Sekolah Lestari - Anugerah Alam Sekitar merupakan pusat pembelajaran dan pengajaran yang dapat mempengaruhi warga sekolah dan masyarakat ke arah kehidupan yang lestari.

4. DEFINISI SEKOLAH LESTARI – ANUGERAH ALAM SEKITAR

Sekolah Lestari - Anugerah Alam Sekitar membudayakan pendidikan alam sekitar dengan menerapkan nilai murni alam sekitar dalam aspek pengurusan, kurikulum, kokurikulum dan penghijauan secara berterusan bagi mewujudkan amalan hidup yang selaras dengan konsep pembangunan lestari.

Definisi Pendidikan Alam Sekitar ialah:

“Pembelajaran untuk memahami interaksi manusia dengan alam sekitar dan bagaimana alam sekitar diuruskan dengan bijaksana dan bertanggungjawab ke arah kelestarian hidupan di bumi. Proses ini melibatkan pendidikan tentang alam sekitar, melalui alam sekitar dan untuk alam sekitar”.

5. OBJEKTIF SEKOLAH LESTARI – ANUGERAH ALAM SEKITAR

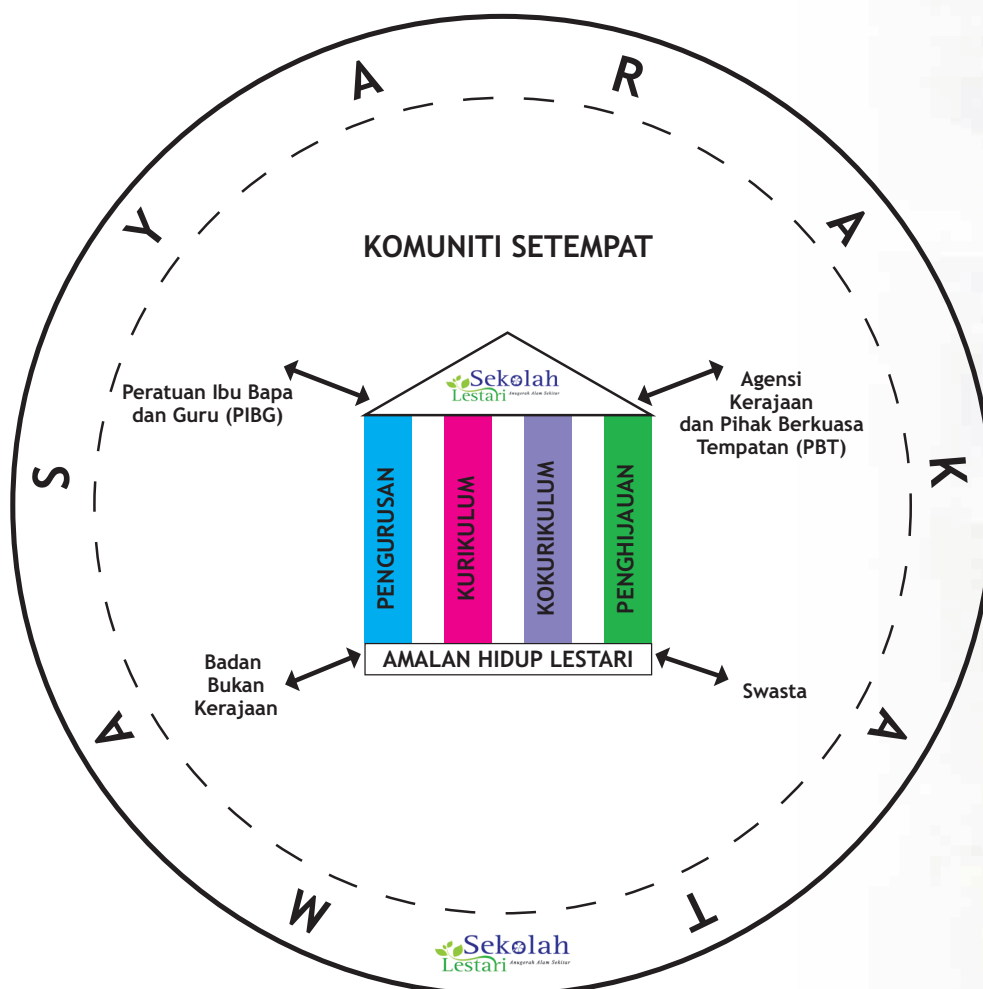
Sekolah Lestari - Anugerah Alam Sekitar dibentuk bagi mencapai objektif berikut:

- a. memupuk nilai murni alam sekitar pada kalangan warga sekolah;
- b. meningkatkan tahap kesedaran warga sekolah mengenai kepentingan pemeliharaan dan pemuliharaan alam sekitar;

- c. menggalakkan warga sekolah melaksanakan aktiviti mesra alam dengan berkesan;
- d. meningkatkan kerjasama antara sekolah dengan masyarakat dalam menjayakan pendidikan alam sekitar; dan
- e. mewujudkan suasana sekolah yang kondusif bagi melahirkan warga sekolah yang mempraktikkan amalan hidup lestari.

RAJAH 1

SEKOLAH LESTARI -ANUGERAH ALAM SEKITAR DAN INTERAKSINYA DENGAN PELBAGAI PIHAK

**SEKOLAH LESTARI - ANUGERAH ALAM SEKITAR
SEBAGAI PAYUNG PELBAGAI AKTIVITI ALAM SEKITAR**

*Nota : Aktiviti Alam Sekitar yang sedang dilaksanakan di sekolah
(Lampiran 4)*

6. KOMPONEN SEKOLAH LESTARI – ANUGERAH ALAM SEKITAR

Sekolah Lestari - Anugerah Alam Sekitar merangkumi empat komponen, iaitu:

- 6.1 Pengurusan
- 6.2 Kurikulum
- 6.3 Kokurikulum
- 6.4 Penghijauan

Perbincangan antara pihak JAS dan Jabatan Pelajaran untuk mempromosikan aktiviti alam sekitar di sekolah.

6.1 PENGURUSAN

Pengetua/Guru Besar memainkan peranan penting sebagai penggerak utama dalam pembentukan dan pengurusan ke arah Sekolah Lestari. Ini melibatkan perancangan, pembentukan strategi, pelaksanaan pelan tindakan, pemantauan, penilaian dan penyemakan semula.

Kerjasama sekolah dengan pelbagai pihak seperti Persatuan Ibu bapa dan Guru (PIBG), bekas pelajar, masyarakat setempat, agensi

Visi dan Misi Sekolah Lestari

Contoh Sudut Kitar Semula

Buku Panduan Guru Pendidikan Alam Sekitar Merentas Kurikulum KBSR, Kementerian Pendidikan Malaysia

Buku Panduan Guru Pendidikan Alam Sekitar Merentas Kurikulum KBSM, Kementerian Pendidikan Malaysia

kerajaan dan badan bukan kerajaan adalah perlu untuk menjayakan aktiviti Sekolah Lestari. Aktiviti ini dilaksanakan di seluruh kawasan sekolah seperti pejabat, bilik guru, makmal, bengkel, kantin, tandas, tempat pelupusan sampah dan kawasan lapang. Amalan 5R (*Rethink, Repair, Reduce, Reuse and Recycle*, iaitu fikir semula, baik pulih, kurangkan, guna semula dan kitar semula) diutamakan dalam konteks ini.

6.2 KURIKULUM

Kurikulum Bersepadu Sekolah Rendah (KBSR) dan Kurikulum Bersepadu Sekolah Menengah (KBSM) menekankan penerapan pendidikan alam sekitar merentas kurikulum. Unsur *tentang, melalui dan untuk* alam sekitar serta nilai murni alam sekitar (Lampiran 2) diterap dengan pelbagai kaedah pengajaran dan pembelajaran dalam semua mata pelajaran di sekolah.

6.3 KOKURIKULUM

Kokurikulum sekolah melibatkan tiga komponen berikut:

- unit beruniform;
- kelab / persatuan; dan
- sukan / permainan.

Komitmen dan kreativiti warga sekolah dalam aktiviti kokurikulum diperlukan untuk meningkatkan amalan hidup lestari.

6.4 PENGHIJAUAN

Penghijauan menekankan inisiatif untuk meningkatkan mutu persekitaran dan menjadi pelengkap kepada program keceriaan sekolah yang sedang dilaksanakan. Penghijauan tidak terhad kepada aktiviti menanam pokok sahaja tetapi juga merangkumi amalan penjimatan elektrik dan air, pengurusan sampah, penggunaan dan pengitaran semula sesuatu sumber dengan bijaksana.

Program Kitar Semula

Hasil Kraftangan Kitar Semula

Contoh Taman Herba

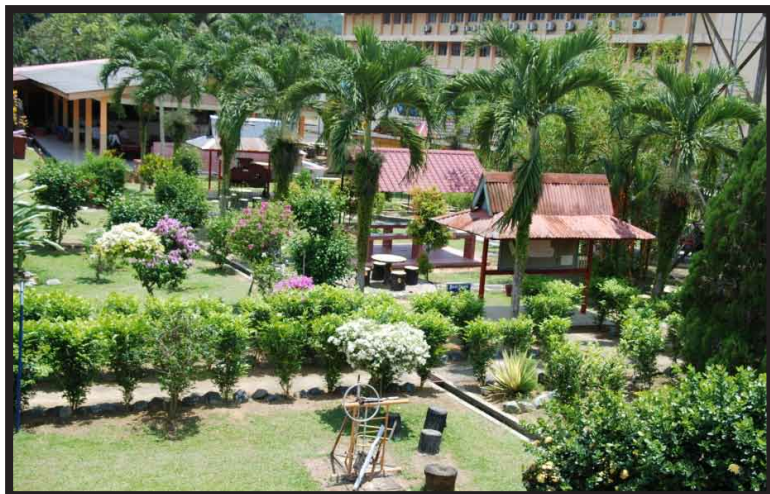
Laporan Kemajuan Program dan Aktiviti

Aktiviti bertemakan alam sekitar

Sudut maklumat alam sekitar

Rekabentuk dan susun atur taman

Penghasilan dan penggunaan baja kompos

Pemantapan sikap guru, pelajar dan kakitangan sekolah terhadap pemeliharaan dan pemuliharaan alam sekitar

7. PELAKSANAAN PROGRAM SEKOLAH LESTARI – ANUGERAH ALAM SEKITAR

Pelaksanaan Sekolah Lestari - Anugerah Alam Sekitar adalah diselaraskan oleh Jawatankuasa Pemandu yang dibantu oleh Jawatankuasa Penyelaras dan Jawatankuasa Kerja seperti di Rajah 3.

7.1 SISTEM SOKONGAN SEKOLAH LESTARI – ANUGERAH ALAM SEKITAR

Pelaksanaan Sekolah Lestari memerlukan satu sistem yang mantap bagi memastikan ianya berjalan lancar. Enam perkara penting yang akan diberi perhatian adalah:

- Sumber Manusia
- Infrastruktur
- Latihan
- Promosi
- Kewangan
- Bahan Rujukan

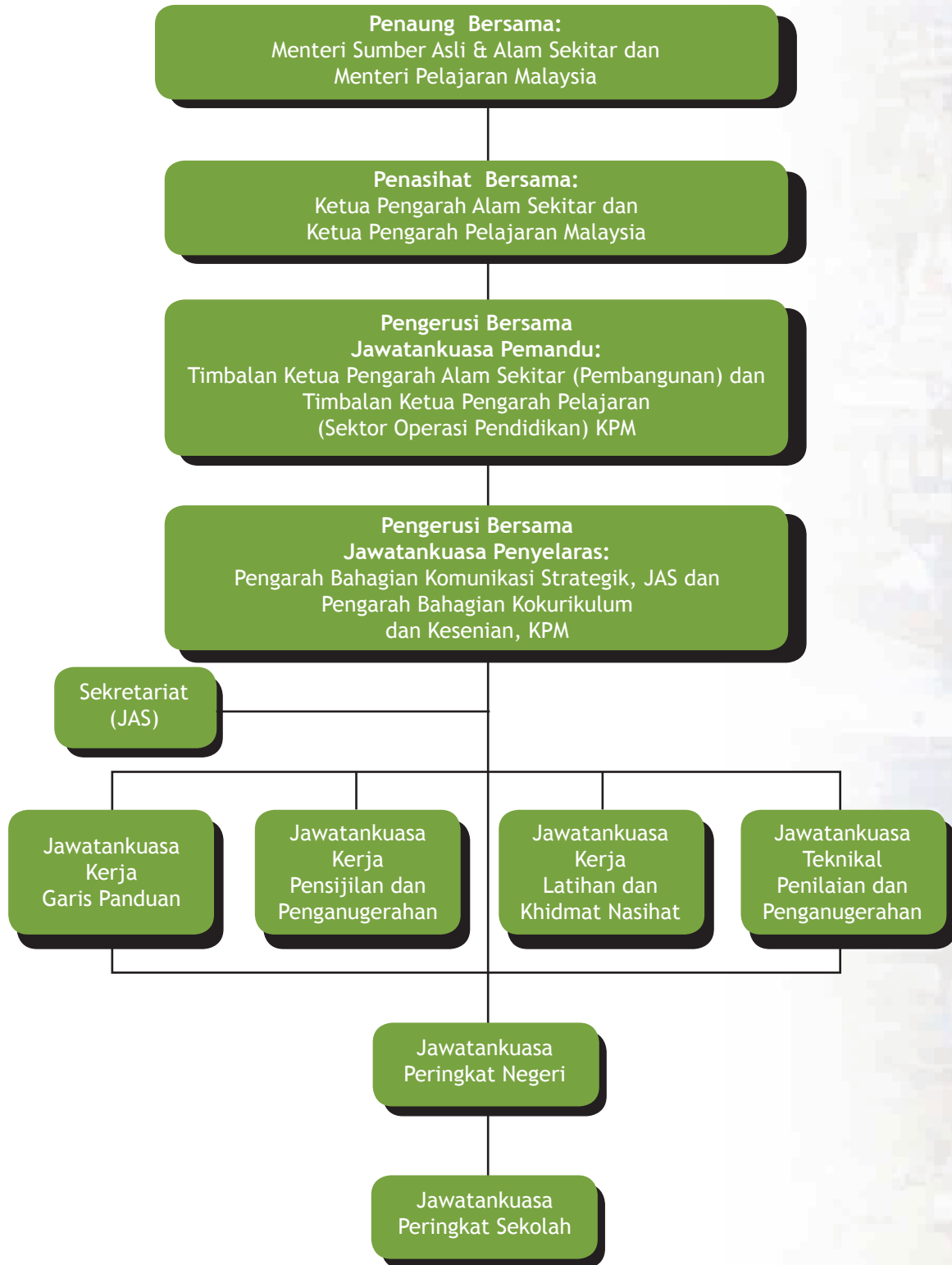
7.2 PENDEKATAN PELAKSANAAN DI PERINGKAT SEKOLAH

Pelaksanaan Sekolah Lestari - Anugerah Alam Sekitar di peringkat sekolah adalah seperti di Rajah 4.

8 PENSIJILAN DAN PENGANUGERAHAN SEKOLAH LESTARI – ANUGERAH ALAM SEKITAR

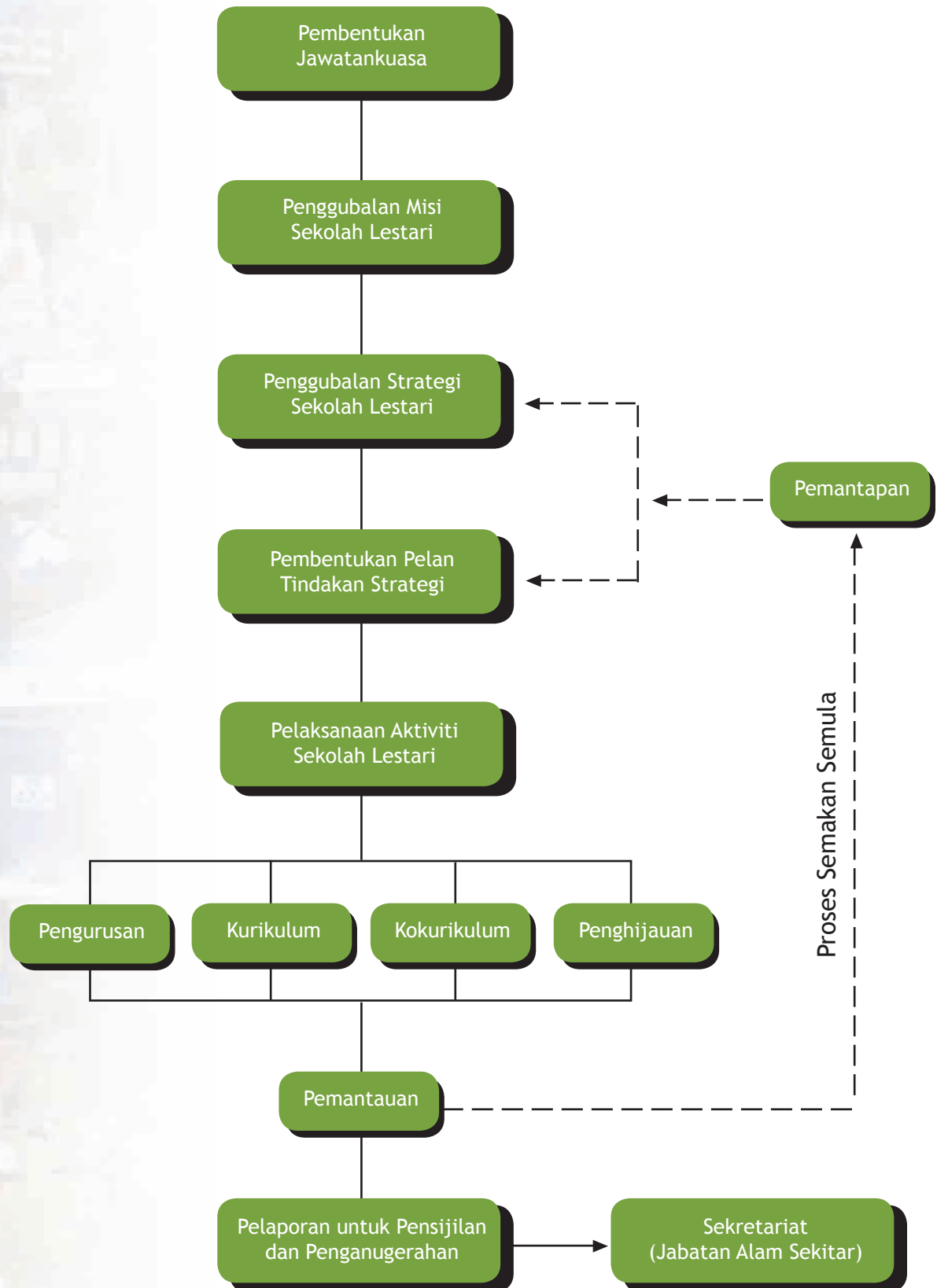
Penilaian Sekolah Lestari - Anugerah Alam Sekitar dilakukan di peringkat negeri, di mana sekolah yang berjaya akan diberikan sijil dan dicalonkan untuk ke peringkat kebangsaan. Pemenang peringkat kebangsaan akan diberikan ANUGERAH SEKOLAH LESTARI.

CARTA ORGANISASI JAWATANKUASA PERINGKAT KEBANGSAAN SEKOLAH LESTARI-ANUGERAH ALAM SEKITAR

JAS - Jabatan Alam Sekitar
KPM - Kementerian Pelajaran Malaysia

**CARTA ALIR PELAKSANAAN SEKOLAH LESTARI—
ANUGERAH ALAM SEKITAR DI PERINGKAT SEKOLAH**

8.1. KRITERIA PENGANUGERAHAN

Sekolah yang layak untuk menerima sijil dan dianugerah akan dinilai mengikut pencapaian di dalam empat (4) komponen yang telah ditetapkan. Penunjuk Boleh Ukur (PBU) digunakan dalam proses penilaian pensijilan Sekolah Lestari - Anugerah Alam Sekitar (Lampiran 8).

9. KELESTARIAN SEKOLAH LESTARI – ANUGERAH ALAM SEKITAR

Kelestarian program ini bergantung kepada iltizam dan penglibatan semua pihak dalam membudayakan amalan hidup lestari. Pembangunan keupayaan (kesedaran, kebolehan, kemahiran) secara berterusan memerlukan perancangan dan latihan strategik untuk memantapkan proses pelaksanaan, penilaian dan pemantauan. Jaringan dan sokongan pelbagai pihak dalam konteks perkongsian maklumat dan pengalaman, kewangan, dan infrastruktur adalah penting untuk memastikan kejayaan Sekolah Lestari - Anugerah Alam Sekitar. Perincian kaedah pelaksanaan, pencalonan, pensijilan dan penganugerahan dinyatakan di dalam dokumen Garis Panduan Pelaksanaan dan Penilaian Sekolah Lestari-Anugerah Alam Sekitar.

10. JAWATANKUASA KERJA PENYEDIAAN BUKU ASAS PEMBENTUKAN SEKOLAH LESTARI – ANUGERAH ALAM SEKITAR

Pengerusi:

Prof. Dr. Mazlin Bin Mokhtar
Institut Alam Sekitar dan Pembangunan (LESTARI)
Universiti Kebangsaan Malaysia

Ahli-Ahli:

Encik Patrick Tan Hock Chuan
Jabatan Alam Sekitar
Kementerian Sumber Asli dan Alam Sekitar, Malaysia

Encik Rosli Osman
Jabatan Alam Sekitar
Kementerian Sumber Asli dan Alam Sekitar, Malaysia

Puan Norliza Mohd Jannes
Jabatan Alam Sekitar
Kementerian Sumber Asli dan Alam Sekitar, Malaysia

Dr. Kartini bt. Baharun
Bahagian Pendidikan Guru
Kementerian Pelajaran Malaysia

Encik Cyril Christopher Singham
Bahagian Sekolah
Kementerian Pelajaran Malaysia

Puan Rohani Abd. Samad.
Bahagian Sekolah
Kementerian Pelajaran Malaysia

Cik Aizatul Adzwa Mohd Basri
Pusat Perkembangan Kurikulum
Kementerian Pelajaran Malaysia

Puan Hajah Salmah Sheikh Brix
Maktab Perguruan Teknik
Cheras, Kuala Lumpur

Encik Thiagarajan Nadeson
World Wide Fund for Nature Malaysia (WWFM)
Kuala Lumpur

Puan Sarah Aziz Abdul Ghani
Institut Alam Sekitar dan Pembangunan (LESTARI)
Universiti Kebangsaan Malaysia

Encik Shaharudin Idrus
Institut Alam Sekitar dan Pembangunan (LESTARI)
Universiti Kebangsaan Malaysia

Encik Ahmad Fariz Hj. Mohamed
Institut Alam Sekitar dan Pembangunan (LESTARI)
Universiti Kebangsaan Malaysia

Encik Hafizan Hj. Juahir
Institut Alam Sekitar dan Pembangunan (LESTARI)
Universiti Kebangsaan Malaysia

PRINSIP-PRINSIP PEMBANGUNAN MAMPAN

Persidangan Bangsa-Bangsa Bersatu mengenai Alam Sekitar dan Pembangunan di Rio de Janeiro dari 3 hingga 14 Jun 1992 mengumumkan prinsip-prinsip berikut:-

Prinsip 1

Manusia menjadi fokus pembangunan mampan. Mereka berhak menikmati kehidupan yang sihat dan produktif serta harmoni dengan alam semula jadi.

Prinsip 2

Selaras dengan Perakuan Bangsa-bangsa Bersatu dan prinsip undang-undang antarabangsa, semua negara mempunyai hak sepenuhnya untuk memanfaatkan sumber-sumbernya untuk memantapkan polisi-polisi alam sekitar dan pembangunannya sendiri, dan bertanggungjawab memastikan bahawa aktiviti-aktiviti di bawah bidang kuasa dan kawalannya tidak menyebabkan kerosakan alam sekitar negara lain atau kawasan melampaui batasan bidang kuasa negaranya.

Prinsip 3

Hak untuk membangun mesti ditunaikan bagi memenuhi keperluan pembangunan dan alam sekitar yang saksama untuk generasi kini dan akan datang.

Prinsip 4

Untuk mencapai pembangunan mampan, perlindungan alam sekitar hendaklah mengandungi proses pembangunan yang terkamir dan tidak boleh dipertimbangkan secara berasingan.

Prinsip 5

Semua negara dan rakyat hendaklah bekerjasama membasmi kemiskinan sebagai suatu keperluan yang wajib untuk pembangunan mampan, dalam

usaha mengurangkan perbezaan kualiti hidup dan memenuhi keperluan majoriti penduduk dunia dengan lebih baik.

Prinsip 6

Kedadaan dan keperluan-keperluan khas negara membangun, terutama negara kurang membangun dan terlalu terdedah kepada bahaya alam sekitar haruslah diberi keutamaan khusus. Tindakan-tindakan antarabangsa dalam bidang alam sekitar dan pembangunan hendaklah juga mengambilkira kepentingan dan keperluan semua negara.

Prinsip 7

Setiap negara hendaklah bekerjasama dalam semangat perkongsian sedunia untuk memulihara, melindungi dan mengekalkan kesihatan dan integriti ekosistem bumi. Memandangkan sumbangan yang berbeza terhadap kemusnahan alam sekitar sedunia, negeri mempunyai tanggungjawab yang sealian tetapi berlainan. Negara maju mesti memahami tanggungjawab yang mereka pikul dalam susulan antarabangsa mengenai pembangunan mampan memandangkan tekanan yang diberikan oleh rakyat mereka ke atas alam sekitar sedunia serta teknologi dan sumber kewangan yang mereka kuasai.

Prinsip 8

Untuk mencapai pembangunan mampan dan kualiti hidup yang lebih baik untuk semua rakyat, negara hendaklah mengurang dan memberhentikan pola-pola pengeluaran dan kepenggunaan yang tidak mampan dan memajukan polisi-polisi demografi yang sesuai.

Prinsip 9

Negara-negara hendaklah bekerjasama mengukuhkan keupayaan masyarakat terpinggir untuk pembangunan mampan dengan mempertingkatkan kefahaman saintifik melalui pertukaran pengetahuan saintifik dan teknologi, dan dengan mempertingkatkan pembangunan, penyesuaian, pengembangan dan pemindahan teknologi, termasuk teknologi baru dan inovatif.

Prinsip 10

Isu alam sekitar sebaik-baiknya ditangani dengan penyertaan semua rakyat terkesan pada peringkat yang relevan. Pada peringkat kebangsaan, setiap individu haruslah mempunyai akses yang sesuai kepada maklumat mengenai alam sekitar yang diwujudkan oleh pihak berkuasa awam, termasuk maklumat tentang bahan-bahan merbahaya dan aktiviti-aktiviti di dalam komuniti mereka dan peluang penglibatan mereka di dalam proses membuat keputusan. Negara hendaklah membantu dan menggalakkan kesedaran dan penglibatan awam dengan menyebarkan maklumat secara meluas. Akses yang berkesan kepada prosiding-prosiding perundangan dan pentadbiran, termasuk baikpulih dan pemulihan, hendaklah disediakan.

Prinsip 11

Setiap negara hendaklah mempunyai perundangan alam sekitar yang berkesan. Standard alam sekitar, objektif serta keutamaan pengurusan perlu menggambarkan konteks alam sekitar dan pembangunan yang diamalkan. Standard yang digunakan oleh sesetengah negara mungkin tidak sesuai dan tidak menjamin kos ekonomi dan sosial kepada negara lain terutamanya negara membangun.

Prinsip 12

Negara hendaklah bekerjasama memajukan suatu sistem ekonomi antarabangsa yang membina dan terbuka yang membawa kepada pertumbuhan ekonomi dan pembangunan mampan di dalam semua negara, untuk memberi tumpuan kepada masalah-masalah degradasi alam sekitar dengan lebih baik. Langkah-langkah polisi perdagangan untuk tujuan alam sekitar tidak harus dibuat secara arbitarari atau mengandungi diskriminasi yang tidak wajar atau halangan yang tersirat terhadap perdagangan antarabangsa. Tindakan-tindakan bersendirian untuk menghadapi cabaran-cabaran alam sekitar di luar bidang kuasa negara-negara pengimport hendaklah dielakkan. Langkah-langkah menghadapi masalah alam sekitar rentas sempadan atau global hendaklah, sebaik mungkin, berdasarkan kepada persetujuan antarabangsa.

Prinsip 13

Negara hendaklah mewujudkan undang-undang kebangsaan berhubung tanggungjawab dan pampasan untuk mangsa-mangsa pencemaran dan kerosakan alam sekitar lain. Negara juga hendaklah bekerjasama dengan cara yang lebih cepat, cekap dan mempunyai tekad yang tinggi untuk mewujudkan undang-undang antarabangsa berhubung tanggungjawab dan pampasan untuk kesan-kesan kerosakan alam sekitar disebabkan aktiviti-aktiviti di dalam bidang kuasa atau kawalan mereka terhadap kawasan-kawasan melampaui bidang kuasa mereka.

Prinsip 14

Negara hendaklah bekerjasama secara berkesan untuk menghalang atau mencegah penempatan semula dan perpindahan ke negara lain akan sebarang aktiviti atau bahan yang menyebabkan degredasi alam sekitar yang serius atau yang didapati merbahaya kepada kesihatan manusia.

Prinsip 15

Pendekatan yang berhati-hati secara meluas hendaklah digunakan untuk melindungi alam sekitar oleh setiap negara mengikut keupayaannya. Di mana terdapat ancaman kerosakan yang serius atau tidak mampu dipulihara, ketiadaan kepastian saintifik sepenuhnya tidak harus dijadikan sebab untuk menangguh langkah-langkah kos-efektif untuk mencegah degradasi alam sekitar.

Prinsip 16

Pihak berkuasa kebangsaan hendaklah berusaha menginternalisasikan kos-kos alam sekitar, memajukan kegunaan alat-alat ekonomi dan mengambilkira pendekatan di mana pencemar harus, pada dasarnya, menanggung kos pencemaran, demi untuk kepentingan awam dan bebas daripada ugutan perdagangan dan pelaburan antarabangsa.

Prinsip 17

Penilaian impak alam sekitar, sebagai suatu alat kebangsaan, hendaklah dijalankan bagi cadangan aktiviti-aktiviti yang berkemungkinan mempunyai impak yang bermakna terhadap alam sekitar dan tertakluk kepada keputusan pihak berkuasa kebangsaan yang berkeelayakan.

Prinsip 18

Negara hendaklah segera memaklumkan negara-negara lain akan sebarang bencana tabii atau kecemasan lain yang berkemungkinan menghasilkan kesan-kesan merbahaya kepada alam sekitar negara berkenaan. Usaha-usaha hendaklah dilakukan oleh komuniti antarabangsa untuk membantu negara-negara yang menerima bencana.

Prinsip 19

Negara hendaklah mengeluarkan makluman awal dan berjadual serta maklumat yang relevan kepada negara yang berpotensi terkesan oleh aktiviti-aktiviti yang mungkin memberi kesan alam sekitar rentas-sempadan dan hendaklah bersepakat dengan negara berkenaan pada peringkat awal dengan jujur dan ikhlas.

Prinsip 20

Wanita mempunyai peranan penting dalam pengurusan alam sekitar dan pembangunan. Oleh itu, penglibatan penuh mereka adalah perlu untuk mencapai pembangunan mampan.

Prinsip 21

Daya kreativiti, idea dan ketabahan belia dunia hendaklah digerakkan untuk membentuk suatu perkongsian global dalam usaha mencapai pembangunan mampan dan memastikan masa depan yang lebih baik untuk semua.

Prinsip 22

Masyarakat terpinggir dan komuniti-komuniti mereka, dan komuniti-komuniti tempatan lain mempunyai peranan penting dalam pengurusan alam sekitar dan pembangunan disebabkan oleh pengetahuan dan amalan-

amalan tradisional mereka. Negara hendaklah mengiktiraf dan dengan cara yang sesuai menyokong identiti, budaya dan kepentingan mereka dan membolehkan penglibatan berkesan mereka dalam mencapai pembangunan mampan.

Prinsip 23

Alam sekitar dan sumber-sumber asli bagi rakyat yang tertindas, di bawah penguasaan dan rampasan hendaklah dilindungi.

Prinsip 24

Peperangan sentiasa mengganggu dan membinasakan pembangunan mampan. Oleh itu, negara-negara hendaklah menghormati undang-undang antarabangsa yang melindungi alam sekitar semasa konflik peperangan dan bekerjasama untuk membangunkannya, jika perlu.

Prinsip 25

Keamanan, pembangunan dan perlindungan alam sekitar adalah saling berhubungkait dan tidak boleh dipisahkan.

Prinsip 26

Negara hendaklah menyelesaikan perbalahan alam sekitar secara aman dan dengan cara yang sesuai selaras dengan Perakuan Bangsa-bangsa Bersatu.

Prinsip 27

Negara dan rakyat hendaklah bekerjasama dengan jujur berlandaskan semangat perkongsian dalam memenuhi prinsip-prinsip yang terkandung di dalam Deklarasi ini dan dalam pembangunan selanjutnya undang-undang antarabangsa berhubung pembangunan mampan.

NILAI-NILAI MURNI ALAM SEKITAR

Nilai-nilai murni berikut dikenalpasti sebagai nilai utama untuk disebar kepada pelajar dan orang awam.

1. Prinsip Rendah Diri

Bumi bukanlah milik kita manusia, kita adalah sebahagian dari Bumi dan Alam (sekurang-kurangnya diri atau jasad kita yang fizikal ini adalah sebahagian daripada Alam).

2. Prinsip Bekerjasama

Peranan kita ialah memahami alam tabii dan bekerja serta hidup dengan cara seiring jalan atau dengan cara yang berharmoni dengannya, dan bukan untuk menawan atau menjajahnya.

3. Prinsip Menghormati Alam atau Bumi

Semua spesies mempunyai hak untuk hidup atau sekurang-kurangnya berjuang untuk hidup, oleh kerana ia juga makhluk yang dijadikan Tuhan. Hak mereka ini tidak bergantung kepada samada spesies tersebut 'berguna' atau tidak kepada manusia.

4. Prinsip Hidup Seimbang

Perkara-perkara yang terbaik di dalam hidup bukan sahaja kebendaan, perasaan kebahagiaan perlu diambil kira.

5. Prinsip Mementingkan Kemampanan Ekosistem

Sesuatu itu adalah baik apabila ia dapat mengekalkan keutuhan ekologi, keterusan dan kepelbagaian sistem-sistem yang menyara kehidupan di Bumi untuk kita dan hidupan-hidupan lain dan salah apabila ia mengakibatkan yang sebaliknya.

6. Prinsip Mengekalkan Hidupan Liar dan Kepelbagaian Hidup atau Biodiversiti

Amatlah salah bagi manusia mengakibatkan kepupusan mana-mana spesies liar serta menghapus dan mendegradasikan habitat mereka.

7. Prinsip Kerosakan Yang Minima

Apabila kita terpaksa melakukan perubahan kepada Alam atau Bumi untuk memenuhi keperluan kita, kita mestilah memilih cara yang akan mengakibatkan kerosakan yang minima.

8. Prinsip Perubahan Berterusan

Sekiranya kita ingin melakukan perubahan kepada Alam atau Bumi, kita mestilah mengikut kadar dan cara yang sesuai dengan Alam atau Bumi.

9. Prinsip Ekonomi Bukanlah Segala-galanya

Amatlah salah sekiranya dianggap manusia dan benda-benda hidup sebagai tidak mempunyai sebarang nilai selain daripada nilai ekonomi.

10. Prinsip Mengiktiraf Hak Mereka Yang Belum Lahir atau Hak Generasi Yang Akan Datang

Kita harus meninggalkan Bumi dalam keadaan yang sama kalau tidak pun lebih baik lagi.

11. Prinsip Tanggungjawab Setiap Individu

Semua orang mestilah bertanggungjawab ke atas pencemaran dan degradasi alam sekitar yang diakibatkan olehnya. Membuang bahan cemar di tempat orang lain adalah seumpama kita meracuni orang yang mendiami tempat kita membuang bahan cemar itu.

12. Prinsip Kesederhanaan

Tiada individu, badan korporat ataupun negara mempunyai hak yang tidak terbatas ke atas sumber-sumber Alam atau Bumi yang terhad, jangan biarkan keperluan bertukar menjadi laba.

13. Prinsip Perlindungan dan Pemulihan Ekosistem

Kita mestilah melindungi ekosistem yang masih liar dan memperbaiki semula semua yang telah rosak.

14. Prinsip Etika Melebihi Hukum

Di dalam melindungi dan memastikan keteruswujudan Alam atau Bumi berbuatlah lebih daripada apa yang diminta oleh undang-undang.

15. Prinsip Mengalami dan Menghayati Adalah Yang paling Baik

Cintailah Alam atau Bumi dengan mengalami dan menghayati udara, air, tanah, tumbuhan dan haiwan-haiwannya.

16. Prinsip Cintakan Persekitaran

Kenalilah persekitaran kita.

LAMPIRAN 3

BAHAN PENERBITAN OLEH JABATAN ALAM SEKITAR

Siri Modul Kem Kesedaran Alam Sekitar

Siri Modul Kem Kesedaran Alam Sekitar (KeKAS) diterbitkan oleh Jabatan Alam Sekitar pada tahun 1994. Antara objektif mengadakan KeKAS ini termasuklah :

- i) Memberikan pendedahan kepada peserta-peserta mengenai kepentingan kesedaran alam sekitar.
- ii) Membina sikap positif dan bertanggungjawab serta menyemai rasa kasih dan sayang terhadap alam persekitaran dan keindahan alam semula jadi.
- iii) Membentuk sikap dan kerjasama pelajar dalam pemuliharaan alam sekitar yang berterusan.
- iv) Membolehkan para peserta menikmati beberapa aktiviti rekreasi alam sekitar.

KeKAS mengandungi modul seperti berikut:

- Ekosistem Bandar
- Ekosistem Tanah Tinggi
- Ekosistem Pinggir Pantai
- Ekosistem Ladang Kelapa Sawit
- Ekosistem Sungai
- Ekosistem Pertanian Organik
- Ekosistem Hutan
- Alami Alamku (Modul Baru)

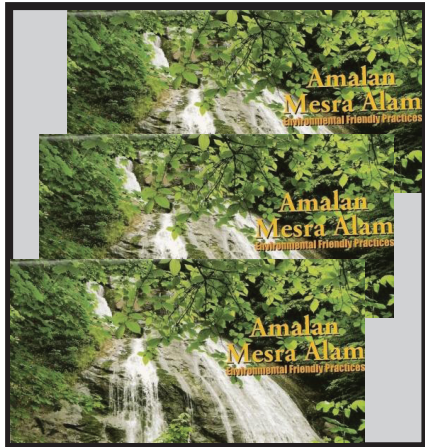
Majalah ERA HIJAU

ERA HIJAU diterbitkan 4 kali setahun dan diedarkan ke sekolah menengah dan sekolah rendah di seluruh Malaysia secara percuma. Setiap keluaran membincangkan isu-isu alam sekitar dan mudah difahami oleh golongan pelajar.

Majalah IMPAK

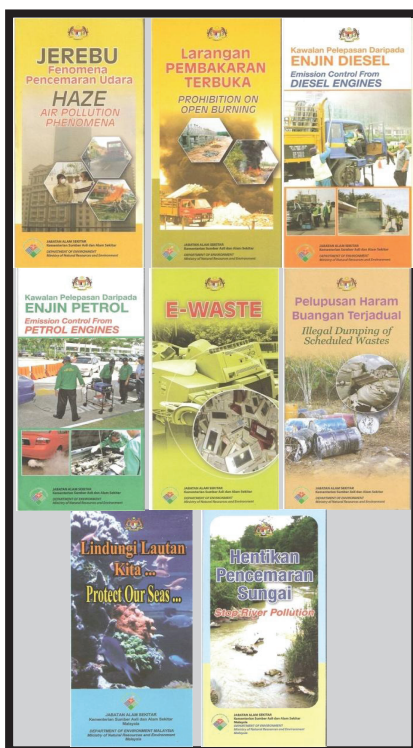
Majalah IMPAK merupakan majalah berbahasa Inggeris yang diterbitkan 4 kali setahun dan diedarkan secara percuma. Setiap keluaran membincangkan isu-isu alam sekitar dengan lebih kompleks.

Risalah Amalan Mesra Alam

Risalah ini memberikan tip amalan bagi mengurangkan pembaziran tenaga, wang ringgit dan masa serta mengelakkan pembaziran sumber dan mengurangkan penghasilan sisa pepejal. Risalah ini mengandungi tip amalan mesra iaitu:

- Amalan Mesra Alam di Rumah
- Amalan Mesra Alam di Sekolah
- Amalan Mesra Alam di Pejabat
- Amalan Mesra Alam semasa Membeli Belah

Risalah-Risalah Lain :

- Jerebu - Fenomena Pencemaran Udara
- Larangan Pembakaran Terbuka
- Kawalan Pelepasan Daripada Enjin Diesel
- Kawalan Pelepasan Daripada Enjin Petrol
- Pelupusan Haram Buangan Terjadual
- Lindungi Lautan Kita
- Hentikan Pencemaran Sungai
- E-Waste

Poster-Poster Alam Sekitar:

- Pencemaran Udara
- Larangan Pembakaran Terbuka
- Pelupusan Haram Buangan Terjadual
- Pencemaran Sungai
- Udara Bersih

Bahan-Bahan Bacaan Lain:

- Koleksi Lukisan Kartun Mengenai Alam Sekitar
- Buku Alam Sekitar Anugerah Tuhan
- Buku Agenda 21 - Versi kanak-kanak

Bahan-Bahan Audio-Visual:

- CD Kompilasi Lagu-Lagu Alam Sekitar
- Dokumentari Sungai

Sebarang pertanyaan dan maklumat lanjut mengenai bahan terbitan Jabatan Alam Sekitar, sila hubungi:

Ketua Pengarah Alam Sekitar

Jabatan Alam Sekitar

Aras 1-4, Podium 2 & 3

Wisma Sumber Asli

No. 25 Persiaran Perdana, Presint 4

62574 PUTRAJAYA

(u.p : Bahagian Komunikasi Strategik)

Tel : 03-8871 2000

Faks : 03-8889 1042

www.doe.gov.my

AKTIVITI KESEDARAN ALAM SEKITAR UNTUK PELAJAR SEKOLAH

i. Projek Wira Alam

Projek ini telah dilancarkan oleh Y.B. Menteri Pendidikan Malaysia dan Y.B. Menteri Sains, Teknologi dan Alam Sekitar pada 5 Jun 1998 bersempena dengan sambutan Hari Alam Sekitar Sedunia. Projek ini merupakan anjuran Jabatan Alam Sekitar dengan kerjasama Persatuan Pencinta Alam Malaysia dan Kementerian Pendidikan Malaysia bagi mengiktiraf para pelajar yang aktif dalam usaha pelindungan dan pemuliharaan alam sekitar. Projek ini mengandungi tiga buku aktiviti dan satu buku panduan yang dibekalkan secara berperingkat kepada para peserta. Setiap peserta perlu melepasi setiap tahap yang ditetapkan untuk mendapatkan hadiah yang disediakan iaitu:-

- Wira Alam Diri (Tahap 1)
- Wira Alam Komuniti (Tahap 2)
- Wira Alam (Tahap 3)

Bagi mendapatkan senaskah buku panduan Projek Wira Alam untuk mengetahui kaedah pelaksanaan projek dan hadiah-hadiah yang menanti para peserta bagi setiap tahap, sila hubungi:

Urusetia Projek Wira Alam
Jabatan Alam Sekitar
Aras 1-4, Podium 2 & 3
Wisma Sumber Asli
No. 25 Persiaran Perdana, Presint 4
62574 PUTRAJAYA
(u.p : Bahagian Komunikasi Strategik)
Tel : 03-8871 2000
Faks : 03-8889 1042
atau muat turun dari laman web
www.doe.gov.my

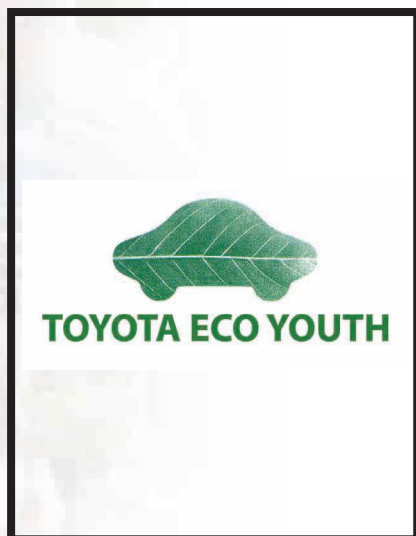

ii. Projek Riadah Alam Sekitar (PRIAS)

PRIAS merupakan suatu aktiviti kesedaran alam sekitar secara tidak formal anjuran bersama Persatuan Ahli-Ahli Sains Malaysia dan Kementerian Pelajaran Malaysia yang ditaja sepenuhnya oleh Tetra Pak (M) Sdn. Bhd.

Projek ini memerlukan para pelajar membuat kajian/siasatan mengenai isu/pemmasalahan semasa alam sekitar di sekitar sekolah atau mana-mana komuniti berdekatan.

Pertandingan yang mempunyai tema yang berlainan pada setiap tahun ini terbuka kepada semua pelajar sekolah menengah (Tingkatan 3 - 5) secara berkumpulan (dua hingga empat orang). Hadiah wang tunai RM2,500.00 dan sijil diberikan kepada pemenang pertama.

iii. Program Eco Youth

Anjuran bersama UMW Toyota Motor Sdn. Bhd. dan Kementerian Pelajaran Malaysia dengan objektif menyemai sifat cintakan alam sekitar pada kalangan generasi muda.

Program ini memberi peluang kepada para peserta yang terdiri daripada pelajar sekolah menengah menjalankan aktiviti berbentuk alam sekitar secara berkumpulan. Projek penyelesaian masalah atau isu alam sekitar di sekolah dilaksanakan dengan kaedah “Penyelesaian Masalah Kawalan Mutu” (*Quality Control Problem Solving Methodology*) dalam tempoh masa yang telah ditetapkan.

Tiga peringkat aktiviti yang dijalankan ialah:

- a) Taklimat projek dan bengkel alam sekitar
- b) Perancangan dan pelaksanaan projek
- c) Konvensyen alam sekitar, pameran dan majlis penutup/penyampaian hadiah

iv. Program KitS

Program Kitar Semula untuk Sekolah-Sekolah (KitS) adalah anjuran Alam Flora Sdn. Bhd. dengan kerjasama Kementerian Pelajaran Malaysia. Antara aktiviti yang dilakukan termasuk ceramah, demonstrasi pembuatan kertas, seminar, pertandingan dan pameran alam sekitar.

v. **Kuiz Sains Alam Semulajadi**

Anjuran Kementerian Pelajaran Malaysia dan Universiti Putra Malaysia.

vi. **Program Penghijauan Sekolah**

Anjuran bersama Kementerian Pelajaran Malaysia dan Japanese Chamber of Trade and Industry Malaysia (JACTIM).

vii. **Program “Renewable Energy and Energy Efficiency”**

Anjuran bersama Kementerian Pelajaran Malaysia, Centre for Training on Renewable Energy and Energy Efficiency (CETREE) dan Universiti Sains Malaysia.

viii. **Kem Penyelidikan Sains**

Anjuran bersama Kementerian Pelajaran Malaysia dan Institut Penyelidikan Perhutanan Malaysia (FRIM).

xi. **Program 3K**

Peningkatan Keselamatan, Kebersihan dan Keindahan Alam Sekitar Sekolah (3K) anjuran bersama Kementerian Pendidikan Malaysia, Kementerian Kesihatan Malaysia, Kumpulan Utusan Malaysia dan Tetra Pak (M) Sdn. Bhd.

Penerima Anugerah Wira Alam 2010

TARIKH DAN ACARA SAMBUTAN ALAM SEKITAR

Acara sambutan yang bertemakan alam sekitar untuk mempromosi kesedaran dan memupuk semangat berkerjasama pada kalangan pelbagai pihak dalam pemuliharaan alam sekitar. Antara sambutan tersebut ialah:-

Acara Sambutan	Tarikh
Hari Hutan Sedunia	21 Mac
Hari Air Sedunia	22 Mac
Hari Bumi	22 April
Hari Astronomi	6 Mei
Hari Alam Sekitar Sedunia	5 Jun
Hari Populasi Sedunia	12 Julai
Minggu Angkasa	16-24 Julai
Bulan Sains dan Teknologi	1 - 31 Julai
Hari Antarabangsa Untuk Orang Asli	9 Ogos
Hari Pembersihan Sedunia	15 - 17 September
Hari Ozon Antarabangsa	16 September
Hari Habitat Sedunia	6 Oktober
Hari Antarabangsa untuk Membasmi Kemiskinan	17 Oktober
Minggu Alam Sekitar Malaysia	21 - 27 Oktober
Hari Kepelbagaian Biologi Sedunia	29 Disember

IKRAR ALAM SEKITAR

Bahawa kami rakyat Malaysia
Berikrar akan sentiasa berusaha
Dengan penuh dedikasi
Dan bertanggungjawab
Untuk mengekal dan meningkatkan
Kualiti alam sekitar
Dengan memperseimbangkan
Pembangunan negara
Dan melindungi alam sekeliling kita
Berdasarkan konsep
Pembangunan berterusan
Selaras dengan Deklarasi Langkawi
Semoga negara
Sentiasa bersih, indah
Disayangi serta dihormati

SENARAI ALAMAT JABATAN ALAM SEKITAR NEGERI

IBU PEJABAT

Ketua Pengarah
Jabatan Alam Sekitar
Kementerian Sumber Asli dan Alam Sekitar
Aras 1 - 4, Podium 2 & 3, Wisma Sumber Asli
No.25, Persiaran Perdana, Presint 4
62574 Putrajaya, Malaysia.
Tel : 03-88712000
Faks : 03-88891975

PEJABAT NEGERI

Kedah
Pengarah
Jabatan Alam Sekitar
Aras 2, Menara Zakat
Jalan Telok Wanjah
05200 Alor Setar
Kedah
Tel : 04-7332832 / 04-7335633
Faks : 04-7337530

Melaka
Pengarah
Jabatan Alam Sekitar
Aras 19, Menara Persekutuan
Jalan Persekutuan, MITC,
Hang Tuah Jaya
75450 Ayer Keroh
Melaka
Tel : 06-2345720
Faks : 06-2345721

Negeri Sembilan
Pengarah
Jabatan Alam Sekitar
Tingkat 5, Arab Malaysian Business Centre,
Jalan Pasar
70200 Seremban
Negeri Sembilan
Tel : 06 - 7649017, 7649018
Faks : 06 - 7649019

Johor
Pengarah
Jabatan Alam Sekitar
Tingkat 1 & 2 Bangunan Hasil
Jalan Padi Emas 1, Bandar Baru Uda
81200 Johor Bahru
Johor
Tel : 07-2356042
Faks : 07-2356071

Pahang
Pengarah
Jabatan Alam Sekitar
Tingkat 4-6,
Bangunan Tokio Marine Life
Jalan Telok Sisek
25662 Kuantan
Pahang
Tel : 09-5165211
Faks : 09-5162075 / 2072

WP Kuala Lumpur
Pengarah
Jabatan Alam Sekitar
Persekutuan Kuala Lumpur
Tingkat 1-2, Wisma SCA
No. 3, Jalan Sungai Besi
57100 Kuala Lumpur
W.P. Kuala Lumpur
Tel : 03-92215543
Faks : 03-92216437

Perak
Pengarah
Jabatan Alam Sekitar
Tingkat 4, Bangunan Seri Kinta
Jalan Sultan Idris Shah
30000 Ipoh
Perak
Tel : 05-2542744 / 2538472
Faks : 05-2558595

Terengganu

Pengarah

Jabatan Alam Sekitar

Wisma Alam Sekitar

Off Jalan Sultan Omar

20300 Kuala Terengganu

Terengganu

Tel : 09-6261044

Faks : 09-6227877/6226877

Selangor

Pengarah

Jabatan Alam Sekitar

Tingkat 12 - 14, Wisma Sunwaymas

Jalan Tengku Ampuan

Zabedah C9/C, Seksyen 9

40100 Shah Alam

Selangor

Tel : 03 55214000 / 55214005

Faks : 03 55194788

Kelantan

Pengarah

Jabatan Alam Sekitar

Lot 322 -324, Seksyen 27

Jalan Sri Cemerlang

15300 Kota Bharu

Kelantan

Tel : 09-7414888

Faks : 09- 7479014

Perlis

Pengarah

Jabatan Alam Sekitar

Tingkat 2, Bangunan KWSP

Jalan Bukit Lagi

01000 Kangar

Perlis Indera Kayangan

Tel : 04-9793100 / 102

Faks : 04-9772822

Pulau Pinang

Pengarah

Jabatan Alam Sekitar

Aras Bawah - Zon B

Wisma Persekutuan

Seberang Perai Utara

13200 Kepala Batas

Pulau Pinang

Tel : 04-5751911

Faks : 04-5751455

Sabah

Pengarah

Jabatan Alam Sekitar

Aras 4, Blok A

Kompleks Pentadbiran Kerajaan Persekutuan Sabah

Jalan UMS-Sulaman, Likas

88450 Kota Kinabalu

Sabah

Tel : 088-488172 / 488169 /

Faks : 088-488177

Sarawak

Pengarah

Jabatan Alam Sekitar

Tingkat 7 - 9, Wisma STA,

No.26 Jalan Datuk Abg Abdul Rahim

93450 Kuching

Sarawak

Tel : 082-482535 / 339535

Faks : 082-480863

WP Labuan

Pengarah

Jabatan Alam Sekitar

Tingkat 4, Blok 4

Kompleks Ujana Kewangan

87007 Labuan

W.P. Labuan

Tel : 087-408772

Faks : 087-408774

JADUAL 1: KOMPONEN DAN PENUNJUK BOLEH UKUR UNTUK PENILAIAN SEKOLAH LESTARI–ANUGERAH ALAM SEKITAR

KRITERIA	PENUNJUK BOLEH UKUR
	(Rujuk juga Jadual 1 dalam Buku Garispanduan Pelaksanaan dan Penilaian Sekolah Lestari Anugerah Alam Sekitar)
PERANCANGAN DAN PENGURUSAN	<ul style="list-style-type: none"> • Kenyataan iltizam Program Sekolah Lestari - Anugerah Alam Sekitar (SLAAS): <ul style="list-style-type: none"> o Visi & Misi o Objektif o Strategi o Pelan Tindakan o Pemantauan o Menggembelengkan visi dan misi sekolah dan sekolah lestari
	<ul style="list-style-type: none"> • Organisasi Pelaksanaan SLAAS <ul style="list-style-type: none"> o Menubuhkan Jawatankuasa Pelaksana Peringkat Sekolah yang ahlinya terdiri daripada pentadbir, ahli PIBG, guru penyelarar/guru penasihat, staf sokongan dan wakil pelajar o Mengadakan mesyuarat sekurang-kurangnya dua kali setahun o Mempunyai minit mesyuarat
	<ul style="list-style-type: none"> • Objektif Pelaksanaan Sekolah Lestari-Anugerah Alam Sekitar <ul style="list-style-type: none"> o Melibatkan setiap lapisan warga sekolah o Menimbulkan kesedaran, perubahan sikap dan amalan o Menjimatkan penggunaan sumber o Mempertingkatkan kualiti persekitaran sekolah o Menggalakkan aktiviti mesra masyarakat setempat
	<ul style="list-style-type: none"> • Strategi dan Pelan Tindakan Pelaksanaan <ul style="list-style-type: none"> o Perancangan Program dan aktiviti <ul style="list-style-type: none"> - Penganjuran program kefahaman dan kesedaran - Menyebarkan mesej alam sekitar dalam perhimpunan, dokumentasi, poster - Kempen berkaitan atau bertemakan alam sekitar - Mengadakan dan mengimplementasikan peraturan sekolah yang berkaitan dengan alam sekitar - Memberi pengiktirafan kepada individu atau kumpulan yang menyumbang dan terlibat secara aktif dalam melaksanakan program pendidikan alam sekitar

KRITERIA	PENUNJUK BOLEH UKUR
	<ul style="list-style-type: none"> o Penyediaan Prasarana Pengajaran dan Pembelajaran <ul style="list-style-type: none"> - Ruang prasarana pengajaran dalam bilik darjah - Ruang prasarana pengajaran luar bilik darjah - Kantin - Taman herba - Tandas - Tempat buang sampah - Sistem pembangunan maklumat alam sekitar
	<ul style="list-style-type: none"> o Bajet Program Sekolah Lestari <ul style="list-style-type: none"> - Sumber dan penjana kewangan - Penyediaan perancangan belanjawan - Pelaporan kewangan
	<ul style="list-style-type: none"> o Pembentukan Jaringan Bersama Pihak Berkepentingan <ul style="list-style-type: none"> - Mewujudkan hubungan dua hala dan kerjasama dengan pihak berkepentingan di luar sekolah untuk melaksanakan program SLAAS - Merancang aktiviti bersama masyarakat setempat untuk meningkatkan kesedaran alam sekitar. - Pelaksanaan aktiviti jaringan - Pelaporan aktiviti jaringan
	<ul style="list-style-type: none"> • Sistem Pemantauan <ul style="list-style-type: none"> o Mempunyai kaedah tersendiri untuk memantau pelaksanaan strategi dan pelan tindakan o Membangunkan sistem audit dalaman o Pendekatan dan langkah memastikan kelestarian program o Tanda aras (<i>benchmark</i>) dengan sekolah lain yang berjaya (dalam atau luar negara)
	<ul style="list-style-type: none"> • Sistem Pelaporan <ul style="list-style-type: none"> o Menyediakan laporan kemajuan program dan aktiviti yang disahkan pengetua sekolah o Memajukan laporan kepada Sekretariat Kebangsaan o Kreativiti persembahan laporan
	<ul style="list-style-type: none"> • Elemen Khas Pengurusan <ul style="list-style-type: none"> o Jaringan luar negara o Panel penasihat luar o Pihak Berkuasa Tempatan (PBT) o Masyarakat setempat o Organisasi Masyarakat Setempat (CBO) o Badan bukan kerajaan (NGO) o Industri / syarikat swasta o Mempromosikan dan membudayakan kehidupan lestari

KRITERIA	PENUNJUK BOLEH UKUR
PENGIHAUAN	<ul style="list-style-type: none"> • Strategi dan Pelan Tindakan Penghijauan <ul style="list-style-type: none"> o Strategi o Pelan Tindakan o Pelaksanaan o Hasil dijangka
	<ul style="list-style-type: none"> • Sistem Pengurusan Taman <ul style="list-style-type: none"> o Sumber manusia o Pelan pengurusan o Jadual bertugas o Tatacara pengurusan o Pemantauan kesihatan habitat taman
	<ul style="list-style-type: none"> • Rekabentuk taman • Keadaan lanskap taman • Kebersihan taman • Susun atur taman
	<ul style="list-style-type: none"> • Proses Implementasi Penghijauan seperti: <ul style="list-style-type: none"> o Program penanaman menggunakan baja organik o Program satu pelajar satu pokok o Program penanaman, pemeliharaan dan pemuliharaan pokok-pokok dari spesies yang sesuai o Melabelkan nama-nama saintifik dan tempatan pokok o Projek membuat baja kompos o Penubuhan Stesen Pembelajaran o Penyelenggaraan Kawasan
	<ul style="list-style-type: none"> • Pengurusan sumber ke arah meningkatkan kecekapan dan penjimatan penggunaan <ul style="list-style-type: none"> o Air o Tenaga elektrik o Bahan pakai habis seperti kertas dan katrij pencetak o Sisa pepejal dari pejabat, bilik darjah, kantin, makmal dan bengkel
	<ul style="list-style-type: none"> • Pemantapan sikap guru, pelajar dan kakitangan sekolah terhadap pemeliharaan dan pemuliharaan alam sekitar
	<ul style="list-style-type: none"> • Penggunaan produk dan teknologi hijau seperti <ul style="list-style-type: none"> o Sistem pengumpulan air hujan o Alat tenaga solar o Baja organik

KRITERIA	PENUNJUK BOLEH UKUR
KOKURIKULUM	<ul style="list-style-type: none"> • Aktiviti dan Projek Penghijauan oleh kelab dan persatuan. <ul style="list-style-type: none"> o Amalan 3K (kesihatan, keceriaan dan keselamatan)
	<ul style="list-style-type: none"> • Projek kesedaran <ul style="list-style-type: none"> o Gotong Royong o Bantuan Masyarakat o Seminar o Ceramah o Debat o Kuiz o Pidato o Mencipta lagu o Lukisan o Teater o Pameran o Program Taman Angkat o Program Kitar Semula <ul style="list-style-type: none"> - Minggu Baik-pulih - Hari Kitar Semula o Menganjurkan permainan atau sukan bertemakan alam sekitar seperti Larian Hijau, <i>Enviro-Hunt</i>, <i>Enviro-Walk</i>, <i>Enviro-Bike</i> dan lain-lain • Penglibatan kelab dan persatuan dalam aktiviti dan projek
	<ul style="list-style-type: none"> • Pembangunan Sebaran Maklumat <ul style="list-style-type: none"> o Sudut maklumat o Bahan rujukan dan multimedia o Tapak/Laman web
	<ul style="list-style-type: none"> • Jaringan <ul style="list-style-type: none"> o Antara kelab dan persatuan sekolah o Antara sekolah-sekolah o Antara sekolah dan masyarakat setempat o Luar negara
	<ul style="list-style-type: none"> • Pembangunan Keupayaan <ul style="list-style-type: none"> o Kelab berkaitan alam sekitar o Lawatan sambil belajar o Perkhemahan/ekspedisi/kembara ke tempat yang bercirikan alam semulajadi o Ceramah/bengkel/seminar/latihan kepada pelajar,guru dan kakitangan o Penyertaan pertandingan

KRITERIA	PENUNJUK BOLEH UKUR
	<ul style="list-style-type: none"> • Sistem pelaporan <ul style="list-style-type: none"> o Borang laporan o Papan makluman o Laporan tahunan dalam bentuk samada <ul style="list-style-type: none"> - Kertas - Laman web - Multimedia
KURIKULUM	<ul style="list-style-type: none"> • Pendidikan merentasi bidang <ul style="list-style-type: none"> o Subjek teras dan subjek lain • Aktiviti alam sekitar digunakan dalam aktiviti P&P • Proses implementasi kurikulum <ul style="list-style-type: none"> o Penggunaan Modul Alam Sekitar Merentas Kurikulum dan lain-lain modul yang berkaitan alam sekitar o Hasil pelajar (<i>output</i>) seperti : <ul style="list-style-type: none"> - Esei - Puisi/Pantun - <i>Choral Speaking</i> - Debat/Pidato/Syarahan - Folio - Poster o Hasil (<i>outcome</i>) o Melalui soal selidik/temubual o Terjemahan kurikulum dalam bentuk grafik di kawasan sekolah <ul style="list-style-type: none"> - Mural - Nota pelajaran o Penggunaan prasarana Pengajaran dan Pembelajaran <ul style="list-style-type: none"> - Ruang prasarana dan pengajaran dalam bilik darjah - Keberkesanan penggunaan bahan kitar semula dalam proses P&P o Penubuhan stesen pembelajaran
KEJAYAAN DAN PENGIKTIRAFAN	<ul style="list-style-type: none"> • Pengiktirafan dan kejayaan sekolah dalam pelbagai bidang berkaitan alam sekitar <ul style="list-style-type: none"> o Peringkat daerah o Peringkat negeri o Peringkat kebangsaan o Peringkat antarabangsa
ELEMEN KHAS	<ul style="list-style-type: none"> • Merupakan markah bonus diberikan kepada kreativiti, keunikan dan komitmen sekolah dalam bidang alam sekitar